Lietas Nr. A420132625
A42-01326-25/40
ECLI:LV:ADRJLTN:2025:0918.A420132625.3.S

Administratīvā rajona tiesa

Liepājas tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Liepājā 2025.gada 18.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Solvita Sērdiene,

piedaloties pieteicējiem Saldus rajona Lutriņu pagasta /Nosaukums A/ īpašniekam /Persona A/, /Nosaukums B/ un Saldus rajona Lutriņu pagasta /Nosaukums A/ pārstāvim zvērinātam advokātam /Persona E/ un

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Lauku atbalsta dienesta – pārstāvjiem /Persona D/ un /Persona C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja apvienoto administratīvo lietu, kas ierosināta pēc pieteicējas /Nosaukums B/ pieteikumapar pienākuma uzlikšanu Lauku atbalsta dienestam izdot labvēlīgu administratīvo aktu par projekta Nr. /Numurs A// „Augkopības efektivitātes uzlabošana" iesnieguma apstiprināšanu, un pēc pieteicējas Saldus rajona Lutriņu pagasta /Nosaukums A/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Lauku atbalsta dienestam izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu apstiprināts projekts Nr. /Numurs B// „Proteīnaugu ražas novākšanas kvalitātes uzlabošana".

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /Nosaukums B/ 2024.gada 4.decembrī iesniedza Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – Dienests) elektroniskajā pieteikšanās sistēmā atklāta projektu iesniegumu konkursa Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027.gadam pasākuma „Investīcijas materiālajos aktīvos" projekta iesniegumu par projektu Nr. /Numurs A// „Augkopības efektivitātes uzlabošana" (turpmāk – projekta iesniegums Nr. 1).

Ar Dienesta Dienvidkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes 2024.gada 13.decembra lēmumu Nr. 02.3.-11/24/428-e„Par projekta iesnieguma noraidīšanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums Nr. 1) nolemts noraidīt projekta iesniegumu Nr. 1.

Projekta iesniegums Nr. 1 noraidīts, pamatojoties uz Ministru kabineta 2023.gada 7.marta noteikumu Nr. 113 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanas un uzraudzības vispārējā kārtība lauku un zivsaimniecības attīstībai" (turpmāk – Noteikumi Nr. 113) 18.4. apakšpunktu, atzīstot, ka/Nosaukums B/ unSaldus rajona Lutriņu pagasta zemnieku saimniecības (turpmāk – ZS) /Nosaukums A/,kuru īpašnieki ir laulātie, ir saistītie uzņēmumi, tāpēc to apgrozījums skaitāms kopā. Līdz ar to /Nosaukums B/ Ministru kabineta 2024.gada 21.maija noteikumu Nr. 303 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība atklātu projektu konkursa veidā Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai investīcijām materiālajos aktīvos 2023.–2027.gada plānošanas periodā" (turpmāk – Noteikumi Nr. 303) 8. punkta izpratnē uzskatāma par lielo saimniecību, līdz ar to projekts nav

atbalstāms, jo intervencē tiek atbalstītas lauku saimniecības, kuru kopējais neto apgrozījums vidēji pēdējos trijos noslēgtajos gados pirms pieteikšanās atbalstam ir vismaz 15 000*euro*, tai skaitā 4 000 *euro* lauksaimniecības nozarē, un nepārsniedz 350 000 *euro*.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam Nr. 1, pieteicēja /Nosaukums B/ iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu Dienesta direktoram.

Izskatījis apstrīdēšanas iesniegumu, Dienesta direktors 2024.gada 13.februārī pieņēma lēmumu Nr. 10.5.1-15/25/590-e „Par apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanu" (turpmāk – Lēmums Nr. 1), ar kuru nolēma atstāt spēkā sākotnējo lēmumu Nr. 1.

Lēmumā Nr. 1 secināts, ka sākotnējā lēmumā Nr. 1 pamatoti atzīts, ka /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/, pamatojoties uz Noteikumu Nr. 113 2.2 un 66.1. apakšpunktu, ka arī, ņemot vērā Eiropas Savienības tiesu praksi, ir saistīti uzņēmumi, jo: /Nosaukums B/ kapitāldaļu /Persona B/ un /Nosaukums A/ īpašnieku /Persona A/ savā starpā saista laulāto attiecības; /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ darbojas vienā nozarē; ienākumi abiem uzņēmumiem gūti no graudkopības.

Tā kā /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ vidējais neto apgrozījums pēdējos trīs gados ir 818 690*euro*, sākotnējā lēmumā Nr. 1 pamatoti secināts, ka /Nosaukums B/ neatbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jo saistīto uzņēmumu neto apgrozījums vidēji pēdējos trīs gados pārsniedz Noteikumu Nr. 303 11.1. apakšpunktā noteikto maksimālo slieksni 350 000*euro*. /Nosaukums B/ apstrīdēšanas iesniegumā norādītie argumenti nevar būt par pamatu sākotnējā lēmuma Nr. 1 atcelšanai.

[2] Pieteicēja /Nosaukums A/ 2024.gada 27.novembrī Dienestā iesniedza projekta iesniegumu Nr. 24-02-C0LA0412-000044 „Proteīnaugu ražas novākšanas kvalitātes uzlabošana" (turpmāk – projekta iesniegums Nr. 2), pretendējot uz Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.–2027.gadam investīcijām materiālajos aktīvos intervencē„Atbalsts ieguldījumiem SEG un amonjaka emisijas samazinošajiem pasākumiem un klimata pārmaiņu mazināšanai un pielāgošanās pasākumu īstenošanai lauku saimniecībās".

Ar Dienesta Dienvidkurzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes 2025.gada 20.februāra lēmumu Nr. 02.3.-11/25/97-e„Par projekta iesnieguma noraidīšanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums Nr. 2) nolemts noraidīt projekta iesniegumu Nr. 2.

Projekta iesniegums Nr. 2 noraidīts, atzīstot, ka /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/, kuru īpašnieki ir laulātie, ir saistītie uzņēmumi, tāpēc to attiecināmo izmaksu summa skaitāma kopā.

Noteikumu Nr. 303 108. punkta izpratnē maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru samazina par to attiecināmo izmaksu apmēru, ko atbalsta pretendents un tā saistītās personas saņēmušas. Citu projektu ietvaros /Nosaukums A/ apstiprināts projektsar kopējo attiecināmo izmaksu summu 294 967,50 *euro*, bet /Nosaukums B/ projekts ar kopējo attiecināmo izmaksu summu 348 700,00 *euro*, abu saistīto uzņēmumu projektos izmaksātā summa ir 643 667,50 euro, līdz ar to atlikusī pieejamā attiecināmo izmaksu summa ir 56 332,50 euro. Projektu bija iespējams apstiprināt, ja /Nosaukums A/ būtu veikusi projekta iesnieguma Nr. 2 norādīto izmaksu summas 150 750,00 *euro* samazinājumu, kam /Nosaukums A/ nepiekrita.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja /Nosaukums A/ iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu Dienesta direktoram.

Izskatījis apstrīdēšanas iesniegumu, Dienesta direktors 2025.gada 8.aprīlī pieņēma lēmumu Nr. 10.5.1-11/25/1412-e „Par apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanu" (turpmāk – Lēmums Nr. 2), ar kuru nolēma atstāt spēkā sākotnējo lēmumu Nr. 2.

Lēmumā Nr. 2 secināts, ka sākotnējā lēmumā Nr. 2 pamatoti atzīts, ka /Nosaukums A/ un/Nosaukums B/, pamatojoties uz Noteikumu Nr. 113 2.2 un 66.1 apakšpunktu, ka arī, ņemot vērā Eiropas Savienības tiesu praksi, ir saistītie uzņēmumi, jo: /Nosaukums B/ kapitāldaļu īpašnieci /Persona B/ un /Nosaukums A/ īpašnieku /Persona A/

savā starpā saista laulāto attiecības; /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ darbojas vienā nozarē; ienākumi abiem uzņēmumiem gūti no graudkopības.

Tā kā /Nosaukums A/ un tā saistītajam uzņēmumam /Nosaukums B/ līdz šim apstiprināti projekti ar kopējo attiecināmo izmaksu summu 643 667,50*euro*, tad atlikusī pieejamā attiecināmo izmaksu summa ir 56 332,50 *euro*.

Tā kā /Nosaukums A/ nepiekrita īstenot projektu ar samazinātu attiecināmo izmaksu summu, tādējādi pārsniedzot Noteikumu Nr. 303 107.3. apakšpunktā noteikto maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru lielajām saimniecībām, sākotnējais lēmums Nr. 2 atstājams spēkā.

[3] Pieteicēja /Nosaukums B/, nepiekrītot Lēmumam Nr. 1, un pieteicēja /Nosaukums A/, nepiekrītotLēmumam Nr. 2, iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumus par labvēlīgu administratīvo aktu izdošanu par projekta iesnieguma Nr. 1 un projekta iesnieguma Nr. 2 apstiprināšanu.

/Nosaukums B/ pieteikums (turpmāk – pieteikums Nr. 1) un /Nosaukums A/ pieteikums (turpmāk – pieteikums Nr. 2)pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1]/Nosaukums B/atbilstoši Noteikumu Nr. 303 8. punktam ir uzskatāma par vidēju saimniecību, jo tās vidējie ieņēmumi pēdējos trīs gados ir 136 879 *euro*: 68 101 *euro*2021.gadā, 243 263 euro 2022.gadā un 99 273*euro*2023.gadā.

Dienests kļūdaini ir atzinis /Nosaukums B/par lielu saimniecību, uzskatot, ka tās ieņēmumu kopsummā ieskaitāmi arī /Nosaukums A/ dati, un kļūdaini aprēķinājis/Nosaukums A/ saņemtā finansējuma kopsummu, uzskatot, ka saņemtā finansējuma kopsummā ieskaitāmi arī /Nosaukums B/ dati, nepamatoti izdarot secinājumu, ka /Nosaukums A/ un/Nosaukums B/ir saistītie uzņēmumi.

/Nosaukums A/ un/Nosaukums B/nav saistītie uzņēmumi 2022.gada 14.decembra Komisijas Regulas (ES) Nr. 2022/2472, ar kuru piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu, dažu kategoriju atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos atzīst par saderīgu ar iekšējo tirgu (turpmāk – Regula 2022/2472) un 2014.gada 16.decembra Komisijas Regulas (ES) Nr. 1388/2014, ar kuru konkrētas atbalsta kategorijas uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar zvejas un akvakultūras produktu ražošanu, apstrādi un tirdzniecību, atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu (turpmāk – Regula 1388/2014) I pielikuma3. panta 3. punktā uzskaitīto četru kritēriju kontekstā.

Regulu I pielikuma 3. panta 3. punkta normas turpinājums, kurā ir precizēts, ka uzņēmumu, kas pilnībā vai daļēji darbojas tajā pašā tirgū vai blakustirgos, saistību var nodrošināt arī fiziska persona vai fizisku personu grupa, kas darbojas kopīgi, Lēmumā Nr. 1 un Lēmumā Nr. 2 piemērots, lai apgalvotu, ka /Nosaukums B/īpašnieces laulība ar /Nosaukums A/ īpašnieku ir pierādījums uzņēmumu saistībai. Secinājums, ka laulātie kopīgi darbojas, lai ietekmētu viens otra uzņēmuma darbību, izdarīts bez jebkādas papildu analīzes un neatbilst ne piemērojamajām tiesību normām, ne Eiropas Savienības tiesas praksei.

[3.2] Dienests ir pārkāpis Administratīvā procesa likuma 7. un 84. pantā nostiprināto tiesiskuma principu, jo ir nepareizi un neatbilstoši tiesu praksei interpretējis piemērojamās tiesību normas.

[3.3] Dienests ir pārkāpis patvaļas aizlieguma un procesuālā taisnīguma principu, jo nav veicis faktisko apstākļu vērtējumu.

Dienests ievērību piešķīris tikai vienam faktam – laulības esībai, taču sekojoši veicis neobjektīvus un neracionālus pieņēmumus, ka laulība noved pie uzņēmumu saistības, kā arī nav uzklausījis pieteicējas pirms Lēmuma Nr. 1 un Nr. 2 pieņemšanas, lai noskaidrotu visas domstarpības un atrastu pareizāko risinājumu. Ja Dienests būtu uzklausījis pieteicējas un noskaidrojis faktiskos apstākļus, Dienestam būtu iespēja veikt EST tiesu praksē skaidroto situācijas novērtējumu un pārliecināties, vai uzņēmumi patiesi ir saistīti.

[4] Dienests tiesai sniegtajos rakstveida paskaidrojumos pieteikumus neatzīst, papildus Lēmumā Nr. 1 un Lēmumā Nr. 2 minētajam norādot turpmāko.

[4.1] Atbilstoši Latvijas Republikas oficiālā izdevuma „Latvijas Vēstnesis” 2024.gada 20.septembra laidienā Nr. 184 ievietotajai publikācijai Intervences ietvaros pirmās kārtas iesniegtajiem projektiem uzņēmuma lielumu un piešķirto finansējumu nosaka, ņemot vērā datus par saistītajiem uzņēmumiem (*/Tīmekļvietne A/*).

[4.2] Saskaņā ar Noteikumu Nr. 113 2.2. apakšpunktā noteikto saistītās personas ir saimnieciskās darbības veicēji, kas atbilst Regulas 2022/2472 I pielikuma 3. panta 3. punkta vai Regulas 1388/2014 I pielikuma 3. panta 3. punkta skaidrojumam.

Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas praksi Regulas 2022/2472 I pielikuma 3. panta 3. punkts jāinterpretē tādējādi, lai uzņēmumi, kuri formāli neuztur kādas no 3. punktā uzskaitītajām attiecībām, bet tomēr fiziskas personas vai fizisku personu grupas, kas darbojas kopīgi, ietekmes dēļ veido vienu ekonomisku vienību, tāpat jāuzskata par saistītiem uzņēmumiem šīs normas izpratnē, jo tie savas darbības vai daļu no savām darbībām veic vienā un tajā pašā tirgū vai blakustirgos. Minēto tiesību normu saturs norāda uz to, ka ir pietiekami konstatēt, ja starp fiziskām personām pastāv sadarbība saimnieciskās darbības veikšanā viena tirgus ietvaros.

[4.3] To, kas atzīstamas par saistītām personām, nosaka Noteikumu Nr. 113 66.1 apakšpunkts.

[4.4] Par uzņēmumiem, kuru īpašniekus saista laulība, Administratīvā apgabaltiesa izteikusies 2018.gada 6.novembra spriedumā lietā Nr. A420316917.

[4.5] Atbildot uz /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ argumentiem, Dienests norādījis turpmāko.

Uzņēmumi, kurus saista kāds no 2014.gada 25.jūnija Komisijas Regulas (ES) Nr. 702/2014, ar kuru konkrētas atbalsta kategorijas lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līgumu par Eiropas savienības darbību 107. un 108. pantu (turpmāk – Regula 702/2014) 1. pielikuma 3. panta 3. punktā noteiktajām attiecībām, ko nodrošina fiziska persona vai fizisku personu grupa, kuras kopīgi darbojas, arī ir uzskatāmi par saistītiem uzņēmumiem, ja tie pilnīgi vai daļēji darbojas tajā pašā konkrētajā tirgū vai blakustirgos.

Eiropas Savienības Tiesa norādījusi, ka, lai uzņēmumi, kuri formāli neuztur kādas no attiecībām (domāti Regulas 2022/2472 I pielikuma 3. panta 3. punkta vai Regulas 1388/2014 I pielikuma 3. panta 3. punkta minētie kritēriji), bet tomēr fiziskas personas vai fizisku personu grupas, kas darbojas kopīgi, ietekmes dēļ veido vienu ekonomisko vienību, tāpat jāuzskata par saistītiem uzņēmumiem. Ir pietiekami konstatēt, ka starp fiziskām personām pastāv sadarbība saimnieciskās darbības veikšanā viena tirgus ietvaros.

[4.6] Dienests kritiski vērtē pieteicēju norādīto, kā arī nav pamatots apgalvojums, ka laulāto attiecības nav pamatojums uzņēmumu saistībai, atsaucoties uz Administratīvās apgabaltiesas atzīto par laulības nozīmi līdzīgā situācijā.

[4.7] Pieteicējas ir uzklausītas, pieņemot gan sākotnējo lēmumu Nr. 1 un sākotnējo lēmumu Nr. 2, gan Lēmumu Nr. 1 un Lēmumu Nr. 2; Dienests ir veicis uzklausīšanas pienākumu un pieteicējām ir bijusi iespēja izteikties, apstrīdot lēmumus, kā arī iesniegt Dienestā pierādījumus.

Fakts, ka uzklausīšana nav ietekmējusi procesa rezultātu, nedod iemeslu apgalvojumam, ka pieteicēji nebūtu uzklausīti.

[4.8] Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta ceturtajā daļā noteiktajam valsts pārvaldei, atsevišķai iestādei vai amatpersonai, īstenojot valsts pārvaldes funkcijas, nav savu interešu. Līdz ar to nav objektīvu iemeslu, lai apšaubītu faktu, ka Dienests, pieņemot lēmumus, būtu pārkāpis objektivitātes principu.

[4.9] Dienests kā tiesību piemērotājs ir ieguvis argumentētu pārliecību un Noteikumu Nr. 303 11.1. apakšpunktu ir piemērojis atbilstoši tās jēgai un būtībai. Līdz ar to pieteicēju argumenti, ka tiesību normas ir piemērotas neatbilstoši, ir nepamatoti. Pieteicējām bija iespējams izsekot, kā Dienests nonāca līdz lietas risinājumam un pārliecināties, ka izvēlētais risinājums nav patvaļīgs un fakts, ka tas nav ietekmējis procesa rezultātu, nedod iemeslu apgalvojumam, ka Dienests būtu pārkāpis patvaļas aizlieguma principu.

[5] Administratīvās lietas pēc /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ pieteikumiem apvienotas vienā tiesvedībā.

[6] Tiesas sēdē pieteicēju pārstāvji pieteikumus uzturēja, bet Dienesta pārstāvji pieteikumus neatzina.

Motīvu daļa

[7] /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ mērķis, vēršoties tiesā ar pieteikumiem, ir panākt labvēlīgu administratīvo aktu izdošanu par projektu iesniegumu apstiprināšanu.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Pamats izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu ir tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi.

[8] Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma (turpmāk – Lauku attīstības likums) 4. pants, kas reglamentē lauksaimniecības un lauku attīstības politikas īstenošanas pamatprincipus un veidus, noteic, ka viens no lauksaimniecības un lauku attīstības politikas īstenošanas veidiem ir valsts un Eiropas Savienības atbalsts (*otrās daļas 1. punkts*).

Lauku attīstības likuma 5. panta pirmā daļa noteic, ka valsts un Eiropas Savienības atbalsts tiek piešķirts, lai sekmētu lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības attīstību, kā arī paaugstinātu lauku teritorijas iedzīvotāju dzīves līmeni un radītu Latvijas un pārējo Eiropas Savienības dalībvalstu lauksaimniecības produktu ražotājiem līdzvērtīgus konkurences priekšnoteikumus. Atbilstoši minētā panta ceturtajai daļai kārtību, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, nosaka Ministru kabinets.

Tādējādi, ievērojot Ministru kabineta noteikto kārtību, atbalsts tiek piešķirts, lai veicinātu lauksaimnieciskās darbības attīstību un šajā sakarā lauksaimniekam kompensētu izdevumus, kas tam rodas, veicot mērķtiecīgu un tiesību normās izvirzītām prasībām atbilstošu lauksaimniecisko darbību.

Kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai 2023.–2027.gada plānošanas periodā projektu iesniegumu veidā, noteic Noteikumi Nr. 303. Tajos ir ietverti detalizēti kritēriji, kuriem izpildoties, projekts var tikt apstiprināts.

Dienesta funkcija atbilstoši Lauku atbalsta dienesta likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktam ir administrēt valsts un Eiropas Savienības atbalstu – pieņemt un izvērtēt iesniegumus (projektus) atbalsta saņemšanai, pieņemt lēmumus par finansējuma piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt, lemt par atbalsta izmaksu vai atteikumu to izmaksāt un veikt izmaksātā atbalsta uzskaiti un izlietošanas kontroli.

Minētais nozīmē, ka Dienesta pienākums ir izvērtēt katras personas, kas pretendē uz valsts un Eiropas Savienības atbalsta maksājumiem, atbilstību tiesību normu prasībām.

Tādējādi, tā kā tiesības saņemt Eiropas Savienības atbalstu nav absolūtas, tā ir priekšrocība, kas izmantojama tikai tad, ja tiesību normās noteiktie priekšnosacījumi ir izpildīti pēc būtības. Dienestam kā šajā jomā kompetentajai valsts pārvaldes iestādei, lai nodrošinātu Eiropas Savienības finanšu aizsardzību, izvērtējot citstarp projekta iesniegumus, ir pienākums pārliecināties par to, vai ir ievēroti/izpildīti visi konkrētā atbalsta saņemšanas priekšnoteikumi. Tas citstarp nozīmē to, ka, ja, sagatavojot projekta iesniegumu, netiek izpildīts kāds no nosacījumiem, tad projekts nav apstiprināms un attiecīgais atbalsts pretendentam nevar tikt piešķirts.

[9] Atbalsta saņemšanas nosacījumus regulē Noteikumi Nr. 303.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 303 10. punktam /Nosaukums B/ Intervences mērķis ir atbalstīt mazās un vidējās lauku saimniecības, lai uzlabotu to saimnieciskās darbības rādītājus un konkurētspēju, kā arī veicinātu kooperācijas attīstību.

Šo noteikumu 11.1. apakšpunkts nosaka, ka atbalsta pretendents ir lauku saimniecība, kuras kopējais neto apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā pirms pieteikšanās atbalstam ir vismaz 15 000 *euro*, tai skaitā 4 000 *euro* lauksaimniecības nozarē, un nepārsniedz 350 000 *euro* vidēji pēdējos trijos noslēgtajos gados.

Dienests kā šķērsli /Nosaukums B/ labvēlīga akta izdošanai atzinis faktu, ka /Nosaukums B/ un tās saistītā uzņēmuma /Nosaukums A/ kopējais vidējais neto apgrozījums pēdējos trijos gados ir 818 690*euro*, tādējādi /Nosaukums B/ neatbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jo /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ kopējais neto apgrozījums vidēji pēdējos trijos gados pārsniedz Noteikumu Nr. 303 11.1. apakšpunktā noteikto maksimālo slieksni 350 000*euro*.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 303 22. punktam ZS „PĪLĀDŽI" Intervences mērķis ir mudināt lauksaimniekus uz klimata pārmaiņas mazinošiem ieguldījumiem, kā arī atbalstīt ieguldījumus, kas nepieciešami, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, īpaši dārzkopībā, tādējādi veicinot lauksaimnieciskās darbības pārkārtošanu uz ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi un mazinot lauksaimniecības ietekmi uz vidi.

Šo noteikumu 106. punkts citstarp noteic, ka maksimālajā attiecināmo izmaksu apmērā iekļauj arī atbalsta pretendenta saistītajām personām (tostarp vienam vienotam uzņēmumam) piešķirtās attiecināmās izmaksas, bet 107.3. apakšpunkts nosaka, ka maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs vienam atbalsta pretendentam lielo saimniecību grupā ir 700 000 *euro*; 108. punkts noteic, ka šo noteikumu 107. punktā minēto maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru samazina par to attiecināmo izmaksu apmēru, ko atbalsta pretendents un tā saistītās personas saņēmušas 2014.–2020.gada plānošanas perioda pārejas laikā 2021. un 2022.gadā pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās".

Dienests kā šķērsli /Nosaukums A/ labvēlīga akta izdošanaiatzinis faktu, ka /Nosaukums A/ un /Nosaukums B/ ir saistītie uzņēmumi, tāpēc to attiecināmo izmaksu summa skaitāma kopā. Iepriekš /Nosaukums A/ apstiprināts projektsar kopējo attiecināmo izmaksu summu 294 967,50 *euro*, bet /Nosaukums B/ – projekts ar kopējo attiecināmo izmaksu summu 348 700,00 *euro*, abu saistīto uzņēmumu izmaksātā projektu summa ir 643 667,50 euro, līdz ar to atlikusī pieejamā attiecināmo izmaksu summa ir 56 332,50 euro. Tādējādi /Nosaukums A/ ar projekta iesniegumā Nr. 2 norādīto izmaksu summu150 750,00 *euro* pārsniedz Noteikumu Nr. 303 107.3. apakšpunktā pieļaujamo maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru.

Līdz ar to /Nosaukums B/ projekta iesnieguma apstiprināšanas gadījumā netiktu ievērots nosacījums, ka atbalsts sniedzams mazām un vidējām lauku saimniecībām, bet /Nosaukums A/ projekta iesnieguma apstiprināšanas gadījumā tiktu pārsniegts pieejamā atbalsta limits, jo /Organizācija C/ un /Nosaukums B/ jau ir saņēmusi atbalstu citu projektu ietvaros.

Tā kā abu projektu iesniegumu noraidīšanas pamatā ir viens un tas pats Dienesta secinājums, proti, ka /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ ir saistītie uzņēmumi, lietā ir pārbaudāms, vai Dienests šo secinājumu ir izdarījis pamatoti.

[10] Noteikumu Nr. 113 2.2. apakšpunkts nosaka, ka šo noteikumu izpratnē saistītas personas ir saimnieciskās darbības veicēji, kas atbilst Regulas 2022/2472 I pielikuma 3. panta 3. punktā vai Regulas 2022/2473 I pielikuma 3. punkta 3.3. apakšpunktā norādītajam skaidrojumam.

Savukārt Noteikumu Nr. 113 66.1. apakšpunkts papildus 2.2. apakšpunktam nosaka, ka par saistītu personu uzskata arī komersantu, zemnieku saimniecību, zvejnieku saimniecību, fizisku personu, kura reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicējs, vai individuālo komersantu, ja tiem ir kopējie ražošanas resursi, kopīga saimnieciskā darbība ar citu komersantu, zemnieku saimniecību, zvejnieku saimniecību, fizisku personu, kura reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicējs, vai individuālo komersantu vai ja tie tieši vai netieši kontrolē attiecīgo saimnieciskās darbības veicēju.

Regulas Nr. 2022/2472 I pielikuma 3. panta 3. punkts noteic, ka saistīti uzņēmumi ir uzņēmumi, kuru starpā pastāv kādas no tālāk norādītajām attiecībām: a) uzņēmumam ir akcionāru vai dalībnieku balsstiesību vairākums citā uzņēmumā; b) uzņēmumam ir tiesības iecelt vai atlaist pārvaldes, vadības vai uzraudzības struktūras locekļu vairākumu citā uzņēmumā; c) uzņēmumam ir tiesības īstenot noteicošu ietekmi pār citu uzņēmumu saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar šo uzņēmumu, vai saskaņā ar tā dibināšanas līguma klauzulu vai statūtiem; d) uzņēmums, kas ir cita uzņēmuma akcionārs vai dalībnieks, vienpersoniski kontrolē akcionāru vai dalībnieku vairākuma balsstiesības minētajā uzņēmumā saskaņā ar vienošanos, kas panākta ar pārējiem uzņēmuma akcionāriem vai dalībniekiem.

Uzņēmumi, kurus saista kādas no šīm attiecībām, ko nodrošina fiziska persona vai fizisku personu grupa, kuras darbojas kopīgi, arī ir uzskatāmi par saistītiem uzņēmumiem, ja tie pilnīgi vai daļēji darbojas tajā pašā konkrētajā tirgū vai blakustirgos. Par blakustirgu uzskata produkta vai pakalpojuma tirgu, kas atrodas tieši augšup vai lejup no konkrētā tirgus.

Pēc būtības tādu pašu regulējumu satur arī Komisijas Ieteikuma (2003.gada 6.maijs) 2003/361/EK par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (turpmāk – Ieteikums 2003/361/EK), atsauci uz kuriem satur Regulas Nr. 2022/2472 40. punkts, reglamentējot mikro, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju, 1. punkts un I pielikuma 3. panta 3. punkts.

Savukārt atbilstoši Ieteikuma 2003/361/EK I pielikuma 6. panta otrajai un trešajai daļai datus par uzņēmumu, kam ir saistīti uzņēmumi, nosaka, balstoties uz uzņēmuma pārskatiem un citiem datiem, vai, ja tādi pastāv, uz konsolidētajiem uzņēmuma pārskatiem vai konsolidētajiem pārskatiem, kuros uzņēmums iekļauts konsolidācijas rezultātā; minētajiem datiem pievieno 100 % datu par jebkuru uzņēmumu, kas ir tieši vai netieši saistīts ar attiecīgo uzņēmumu, ja šie dati vēl nav iekļauti konsolidētajos pārskatos.

Tas nozīmē, ka, lai noteiktu, vai uzņēmums ir mikro, mazais vai vidējais uzņēmums, tā dati skaitāmi kopā ar saistītā uzņēmuma datiem (attiecībā uz projekta iesniegumu Nr. 1).

Savukārt atbilstoši Noteikumu Nr. 113 65. punktam atbalsta pretendentiem, kas piesakās atbalstam pasākumos, kuros jāvērtē saistīto personu (arī viena vienota uzņēmuma) nosacījumi, Dienestam jāpārbauda, vai atbalsta pretendentam pieejamajā attiecināmo izmaksu kopējā apmērā tiek iekļauts arī šā atbalsta pretendenta saistīto personu (arī viena vienota uzņēmuma) publiskais atbalsts, kas piešķirts atbilstoši Regulas 2022/2472 I pielikuma 3. panta 3. punktā noteiktajiem kritērijiem, ja attiecīgā atbalsta saņemšanu regulējošajos normatīvajos aktos nav noteikts citādi (attiecībā uz projekta iesniegumu Nr. 2).

Eiropas Savienības Tiesa, skaidrojot senāku, bet Regulas Nr. 2022/2472 I pielikuma 3. panta 3. punktam saturiski analogu regulējumu (*Regulas Nr. 702/2014 I pielikuma 3. panta 3. punktā minētos kritērijus un saistītu uzņēmumu jēdzienu*), norādījusi, ka, lai uzņēmumi, kuri formāli neuztur kādas no attiecībām, par kurām atgādināts šī sprieduma 28. punktā (*domāti Regulas Nr. 702/2014 I pielikuma 3. panta 3. punktā minētie kritēriji*), bet tomēr fiziskas personas vai fizisku personu grupas, kas darbojas kopīgi, ietekmes dēļ veido vienu ekonomisku vienību, tāpat jāuzskata par saistītiem uzņēmumiem šīs normas izpratnē, jo tie savas darbības vai daļu no savām darbībām veic vienā un tajā pašā tirgū vai blakustirgos (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr. C-110/13 (ECLI:EU:C:2014:114) 34. punktu*).

Tātad Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka, lai atzītu, ka uzņēmumi ir saistīti, ne vienmēr ir jākonstatē tieša formāla kritēriju izpilde, bet jāvērtē individuālā situācijā un jāpārbauda, vai attiecīgie uzņēmumi ir uzskatāmi par saistītiem uzņēmumiem atbilstoši normas jēgai.

[11] Lietā nav strīda par to, ka starp /Nosaukums B/ īpašnieci /Persona B/ un /Nosaukums A/ īpašnieku /Persona A/ 2008.gada 4.jūlijā noslēgta laulība un 2016.gada 15.augustā laulības līgums par visas laulāto mantas šķirtību (*lietas 1.sējuma 18.lapa*). /Nosaukums B/ darbības veidi ir „Jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība) (NACE kods 01.50)” un „Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana (NACE kods 01.11)”, bet /Nosaukums A/ darbības veidi ir „Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana (NACE kods 01.11)” un „Jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība) (NACE kods 01.50)” (*lietas 1.sējuma 21.–22.lapa un lietas 2.sējuma 22.lapa*). Ienākumi abiem uzņēmumiem tiek gūti no graudkopības (*lietas 1.sējuma 32.–40.lapa*).

Tā kā abu uzņēmumu darbība ir reģistrēta „A” kategorijā ietilpstošajā lauksaimniecības nozarē zem koda „01 – Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības”, secināms, ka /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ darbojas vienā nozarē.

Apstākļos, kad abi uzņēmumi darbojas vienā nozarē un abi gūst ieņēmumus no graudkopības, izskatāmajā lietā nozīme ir apstāklim, ka abu uzņēmumu īpašnieki ir laulātie.

Kā norādījusi Administratīvā apgabaltiesa, vērtējot laulības nozīmi līdzīgā situācijā, jāņem vērā, ka vīrs un sieva, pat ja viņi reģistrē atsevišķu saimniecisko darbību, ir savstarpēji saistīti, ņemot vērā laulības faktu. Laulība jau pati par sevi nozīmē to, ka laulātajiem ir pienākums rūpēties vienam par otru. Līdz ar to šādā situācijā arī laulāto materiālās intereses ir savstarpēji cieši saistītas. Tas savukārt norāda uz to, ka pat situācijās, kad laulāto saimniecības ir juridiski nošķirtas, ņemot vērā fizisko personu laulību saistības, pastāv augsta iespējamība, ka starp uzņēmumiem izveidosies sadarbība Regulas izpratnē, ja tie darbojas vienā nozarē. Šādiem uzņēmumiem pastāv vērā ņemams risks, ka saistība jau ir izpaudusies, bet slēptākā formā (piemēram, netieša finansēšana, īpaši labvēlīgu nosacījumu iekļaušana darījumu slēgšanā, kopīgas infrastruktūras izmantošana, dažādu nereģistrētu savstarpēju pakalpojumu sniegšana). Tāpat pastāv iespējamība, ka sadarbība var realizēties dažādu norunu veidā turpmākā perioda ietvaros (*Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr. A420316917 (ECLI:LV:ADAT:2018:1106.A420316917.7.S) 12. punkts*).

Tiesas vērtējumā šī atziņa ir tieši attiecināma arī uz izskatāmo lietu.

Tam, ka starp /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ īpašniekiem noslēgts līgums par laulāto mantas šķirtību, lietā nav izšķirošas nozīmes, jo laulības līgums attiecas tikai uz laulāto mantu, bet nekādā veidā neietekmē laulāto sadarbību uzņēmējdarbības jomā.

Tādēļ Dienests pamatoti atzinis /Nosaukums B/ un /Organizācija C/ par saistītiem uzņēmumiem.

[12] Tiesa atzīst, ka visiem, kas pretendē uz publiskā finansējuma saņemšanu, ir jābūt vienlīdzīgiem nosacījumiem. Tādēļ nav pieļaujama tāda tiesību normu interpretācija, kuras rezultātā /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ kopā iegūtu lielāku labumu publiskā finansējuma veidā, nekā autonomi atbalsta pretendenti. Tādējāditiktu pārkāpts vienlīdzības princips.

[13] No Dienesta izdotajiem administratīvajiem aktiem – Lēmuma Nr. 1 un Lēmuma Nr. 2 – iriespējams izsekot tam, kāpēc /Nosaukums B/ un /Organizācija C/ ir atzītas par saistītiem uzņēmumiem.

Pierādījumus, kas ticami apliecinātu to, ka, neraugoties uz laulību, /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ īpašnieki nekādā veidā viens otra saimniecisko darbību neietekmē un nevar ietekmēt, /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ Dienestam un tiesai nav iesniegušas un uz tādiem nav norādījušas. Tieši pretēji – sniedzot paskaidrojumus tiesas sēdē, /Nosaukums A/ īpašnieks norādīja, ka šādas savstarpējas attiecības starp abiem uzņēmumiem pastāv arī lauksaimniecības tehnikas izmantošanas sakarā.

[14] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesai izskatāmajā lietā nav pamata atzīt, ka /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ nav saistīti uzņēmumi.

[15] Pieteicēju pārstāvji pieteikumos vērš uzmanību uz to, ka Dienests pieļāvis uzklausīšanas pienākuma pārkāpumus.

Tiesa šādus pārkāpumus nekonstatē, jo pieteicējām bija iespējams izteikt savus iebildumus pret sākotnējiem administratīvajiem aktiem, tos attiecīgi rakstveidā apstrīdot Dienesta direktoram, ko pieteicējas arī ir darījušas.

Tas, ka Dienests pieņēmis lēmumus, kas ir pretēji pieteicēju viedoklim un interesēm, nav pamats, lai atzītu uzklausīšanas pienākuma pārkāpumu.

[16] Pamats tam, kāpēc noraidīts projekta iesniegums Nr. 1 un projekta iesniegums Nr. 2, ir Dienesta konstatētais apstāklis, ka /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ ir saistīti uzņēmumi.

Tā kā tiesa, izskatot lietu, Dienesta secinājumu ir atzinusi par pamatotu un tādi būtiski procesuāli pārkāpumi, kas būtu ietekmējuši lietas rezultātu pēc būtības, lietā nav konstatēti, nekādiem citiem apstākļiem lietā nav juridiskas nozīmes.

[17] Ņemot vērā visu spriedumā minēto, tiesa atzīst, ka nav pamata izdot /Nosaukums B/ un /Nosaukums A/ labvēlīgus administratīvos aktus par projekta iesnieguma Nr. 1 un projekta iesnieguma Nr. 2 apstiprināšanu.

Tādēļ pieteikums Nr. 1 un pieteikums Nr. 2 noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 246.–251. un 289.–291. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /Nosaukums B/ pieteikumu(reģistrācijas Nr. 42/SAN/25/99996) par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par projekta Nr. /Numurs A/ „Augkopības efektivitātes uzlabošana” iesnieguma apstiprināšanu;

noraidīt Saldus rajona Lutriņu pagasta /Nosaukums A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par projekta Nr. /Numurs B/ „Proteīnaugu ražas novākšanas kvalitātes uzlabošana” iesnieguma apstiprināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S. Sērdiene